

Te zwaar?

De grotere kantoren zijn het niet eens met de kritiek van de Vereniging Accountancy Studenten (VAS) dat de werkdruk bij de werk-studiecombinatie te hoog is. “De combinatie van werken studeren is zwaar, dat ontkennen we niet. Maar ons is niet gebleken dat het té zwaar is.”

ADRIE BOXMEER

KPMG was *not amused* toen in maart 2004 in ‘de Accountant’ een portret werd gepubliceerd over de VAS. Want de studentenvereniging haalde daarin fors uit naar de werkgevers. Aanleiding: de onwil volgens de VAS van de werkgevers om iets te doen aan de werkdruk waarmee studenten te kampen hebben. En dat terwijl de VAS, NIVRA-Nyenrode en de werkgevers KPMG, Ernst & Young, PricewaterhouseCoopers, Deloitte, BDO, Berk, Mazars en de vereniging van SRA vorig jaar nog eensgezind een onderzoek presenteerden naar de belasting die de combinatie werk-studie veroorzaakt.

Gezamenlijk

We citeren uit de samenvatting van dit onderzoek: ‘De studenten zijn over het algemeen zeer enthousiast over de werk-studiecombinatie. Het enthousiasme wordt echter getemperd door de grote tijdsinvestering die het combineren van werk en studie vraagt. Gemiddeld wordt er in totaal zestig uur per week aan werk en studie besteed. De werkgevers kunnen nog wel één en ander verbeteren om het enthousiasme van studenten te vergroten. In eerste instantie gaat het hier vooral om het binnen de perken houden van het aantal werkuren. Een groot aantal werkuren gaat samen met studievertraging en ook de werkgevers zijn hier niet bij gebaat.’

De teneur van het rapport was kritisch naar zowel NIVRA-Nyenrode als de werkgevers, maar wel met de intentie om gezamenlijk tot een oplossing te komen.

‘Blijkt niet’

Hoe anders waren de uitlatingen van het VAS-bestuur in het artikel in maart 2004 in ‘de Accountant’. Een citaat: ‘Om iets te veranderen heb je twee partijen nodig: NIVRA-Nyenrode en de werkgevers. De eerste is bereid om met ons te praten, de werkgevers daarentegen ontkennen zelfs dat er een probleem bestaat.’ Het was voor KPMG aanleiding om te reageren. Carolijn Klaverdijk, hrm-adviseur binnen

audit & accounting: “KPMG herkent zich absoluut niet in het beeld dat de VAS schetst. Het blijkt ook niet uit onze eigen satisfactie-onderzoeken. Onze medewerkers die bij NIVRA-Nyenrode studeren, zijn tevreden over de mogelijkheden die KPMG geeft om werk en studie te combineren. Iedere medewerker heeft per jaar een bepaald aantal uren dat hij iedere vrijdag kan gebruiken voor het volgen van colleges, maar ook voor het doen van tentamens. En we hebben geanticipeerd op het VAS-onderzoek waarin werd gesteld dat de gang van zaken rond stages bijzonder tijdrovend is. We stellen nu ook tijd beschikbaar voor het schrijven van het stageverslag.”

Cultuur

Volgens Carolijn Klaverdijk zal het ondanks deze maatregelen voor veel studenten moeilijk blijven om de juiste balans tussen werk, studie en privé te vinden. “Volgens ons is dat echter een gezamenlijke verantwoordelijkheid van opleidingsinstituut, werkgever en student. Ook de student moet z'n best doen om de juiste afweging te vinden tussen studie, werk en privé.” VAS-bestuurslid Peter Verheij, die in het juli/augustusnummer van ‘de Accountant’ in een opinieartikel kritiek uit op de werkgevers, is tevreden met de reactie van KPMG. “Ik vind het positief dat men vermindering van de werkdruk inmiddels als een gezamenlijke verantwoordelijkheid beschouwt. Tot nu toe hoorden wij van werkgevers te vaak dat het een zaak was die studenten zelf moesten oplossen. Maar met het beschikbaar stellen van faciliteiten zijn we er natuurlijk nog niet. Het gaat om het ontstaan van een cultuur op de werkvloer waarbinnen werken, studeren en privéleven goed gecombineerd kunnen worden.”

Geen heilloze discussie

Hoe staan andere kantoren tegenover de kritiek van de VAS? Remko Verhoeven is verantwoordelijk voor recruitment bij PricewaterhouseCoopers. “De kritische toon in ‘de Accountant’ was voor ons wel een verrassing. Des te meer

omdat we als werkgevers met de VAS in een prettige sfeer de conclusies van het onderzoek hebben besproken. Volgens mij moeten we door overleg proberen wat aan de werkdruk te doen. Ik ben in ieder geval niet van plan om met de VAS een welles-nietesdiscussie aan te gaan. Dat is het laatste wat het vak van accountant op dit moment kan gebruiken.”

Hoofd p&o bij BDO Jan de Lepper is het evenmin eens met de kritiek van de VAS. “In het onderzoek werd beweerd dat NIVRA-Nyenrode-studenten zo’n zestig uur aan werk en studie zouden besteden. Per dag zou het om zo’n tien uur gaan. Ik betwijfel dat. Ook ik beseft dat de combinatie best pittig is. Maar studenten aan NIVRA-Nyenrode hebben een voordeel ten opzichte van personeel van andere bedrijven die naast hun werk studeren. Want de meesten

hebben een volledige werkweek en moeten derhalve in de avonduren colleges volgen.”

‘Te rooskleurig’

”Studenten van NIVRA-Nyenrode kunnen dat overdag, op vrijdag, doen”, vervolgt De Lepper. Deze dag wordt ook nog eens voor de helft door de werkgever betaald. Overigens heb ik er alle begrip voor dat het desondanks wel zwaar kan zijn. Wij proberen daarmee ook rekening te houden. Bijvoorbeeld door te voorkomen dat studenten aan NIVRA-Nyenrode binnen hun werk veel tijd kwijt zijn aan bijvoorbeeld reizen. We beseffen dat ze het door de werk-studiecombinatie al druk genoeg hebben.”

Peter Verheij van de VAS vindt dat De Lepper een te rooskleurig beeld van de realiteit schetst. “Door de uitkomsten van het onder-

zoek ter discussie te stellen maken deze kantoren zich er te makkelijk van. Het onderzoek is uitgevoerd door het onafhankelijke onderzoeksbureau MarketResponse. De uitkomsten zijn gebaseerd op circa zevenhonderd reacties. Ruim de helft van de studenten ervaart de combinatie met het privé-leven als matig tot slecht. Als dit niet voldoende is om deze mensen te overtuigen vraag ik me werkelijk af hoever men van de praktijk af staat.”

Onbespreekbaar

Nol Bakker is directeur hrm bij Mazars.

Ook hij twijfelt aan de berekening van de totale werkdruk in het gezamenlijk onderzoek. Resoluut is hij in zijn oordeel over de wens van de VAS tot meer studiefaciliteiten. “Wij vinden dat niet redelijk. Wij geven onze medewerkers iedere vrijdag studieverlof, ongeacht of ze dat daadwerkelijk gebruiken om te studeren of bij

Ook de student moet z’n best doen om de juiste afweging te vinden tussen studie, werk en privé.

wijze van spreken om op het strand te zitten. Wij komen ook niet aan die vrijdag. Ook al is het druk in de werkzaamheden, het studieverlof op vrijdag is bij ons heilig. Daar gaan wij niet aan tornen. Maar dat is het dan ook. Extra eisen van de VAS voor meer tijd voor de studie zijn voor ons onbespreekbaar.”

Oplossingen

Conclusie: er gaapt een diepe kloof tussen wat de VAS wil en wat de werkgevers bereid zijn toe te geven. Hoe moet het nu verder? Peter Verheij: “Het gaat ons niet zozeer om de faciliteiten, die komen in het onderzoek positief naar voren en daar zijn wij ook blij mee. Er moet een cultuuromslag komen. Werkgevers moeten accepteren dat, als zij ook in de toekomst voldoende en goed opgeleide accountants willen, er meer ruimte moet komen voor studie en privé. Alleen zo kan op langere termijn in de behoefte aan accountants worden voorzien. Op korte termijn moet het gesprek tussen werkgevers en VAS weer op gang komen. De ondernemingsraden van de kantoren kunnen hierin een rol spelen. Het moet wel gaan over oplossingen en niet over de feiten, want die staan als een paal boven water.” ■

FOTO: FOTOSTOCK